

KIRJALLISUUS:

Englantilainen Daniel Defoe kirjoitti vuonna 1719 kirjan Robinson Crusoen elämä ja kummalliset seikkailut. Teos perustui tositahtumiin ja sai aikanaan suuren suosion. Alexander Selkirk-niminen mies joutui vuonna 1704 neljäksi vuodeksi autiolle saarelle mukanaan joitain työkaluja. Pelastumisensa jälkeen hän kertoi vaikeuksistaan sopeutua erakkoelämään, ja Defoe on noudatellut kirjassaan hänen tarinaansa.

Lue kirjan sivut 117-125 sekä alla olevat katkelmat ja mieti:

- a) Mitä uudelle ajalle (1500-1789) tyypillisiä ilmiöitä tekstissä käy ilmi?
- b) Kirjaa pidetään yleisesti valistusajan ilmentymänä. Miten otteista käy ilmi valistuksen aika?

Crusoe pohtii matkaan lähtöä:

” Siihen tapaan olin taas eräänä päivänä muutamien tuttujen liikemiesten ja uudisasukkaiden seurassa seikkaperäisesti keskustellut. Seuraavana aamuna pistäytyi luokseni kolme kuulijoista. He sanoivat vakavasti mietiskelleensä edellisiltaisia puheitamme ja tulleeensa tekemään minulle salaisen ehdotuksen. Pyytäen minua olemaan visusti vaiti hankkeesta he selittivät minulle olemaan halukkaita varustamaan laivan matkalle Guineaan. Kaikilla oli heillä viljelmänsä kuten minullakin, eikä heistä ollut mistään niin pahaa puutetta kuin palvelusväestä. Siksi he tahtoivat tehdä -- matkan, tuoda neekerit kaikessa hiljaisuudessa ja jakaa ne omien tilojen kesken. Kysymyksenä oli, lähtisinkö minä mukaan lastinvalvojana, hoitamaan kaupanhierontaa Guinean rannikolla, ja he tarjosivat minulle yhtäläisen osuuden neekereistä--.”

Crusoe ryhtyy rakentamaan itselleen asumusta haaksirikon jälkeen.

” Kävin siis työhön; ja tässä minun on pakostakin huomautettava, että niin kuin järki on matematiikan olemus ja alku, samaten voi jokainen ajan mittaan kehittyä minkä tahansa käsityötaidon mestariksi pelkästään selvittämällä ja kaavailemalla asioita järkensä avulla sekä harkitsemalla älykkäästi kaikkia kysymykseen tulevia seikkoja. En ollut eläissäni pidellyt työkalua ja kuitenkin aikani aherreltuani, tuumittuani ja yritettyäni huomasin viimein, ettei minulta puuttunut mitään, minkä valmistamiseen en olisi pystynyt..”

Crusoe törmää intiaaneihin:

” Pian huomasin yhdeksän alastonta villiä istumassa pikku nuotion ääressä---. Näky oli pelottava, etenkin kun rantaan laskeutuessani näin kauhistuttavia jälkiä heidän julmista puuhistaan, kuten verta, luita ja ihmisruumiin kappaleita, joita nuo kurjat olivat ilokseen ahmineet. – Jouduin sitten joksikin aikaa mietiskelemään näiden kurjien olentojen – tarkoitan villien- luontoa ja ihmettelemään, miten kaiken olevaisen viisas kaitsija saattoikaan mitään luotujaan moiseen epäinhimillisyyteen, niin, vieläpä sellaiseen eläimellisyyttäkkin alhaisempaan tilaan, että ne söivät omia ajitovereitaan.

Kuvittelin sitä paitsi kykeneväni käsittelemään paria kolmeakin villiä, jos heidät haltuuni saisin – tekemään heidät täydellisesti orjiksi, jotka tottelisivat kaikkia käskyjäni, eivätkä milloinkaan pystyisi tuottamaan minulle vahinkoa.”

lähde: Suuri lukukirjasto 4: Robinson Crusoe. WSOY 1983.